

Oponentský posudek

disertační práce

Mgr. Ing. Vít Holeček

Masarykova akademie práce - IV. odbor strojní a elektrotechnický

ČVUT - Fakulta elektrotechnická

Celoškolský doktorský studijní program: P 7108 Historie techniky

Studijní obor: Historie techniky

Školitelka: prof. PhDr. Marcela Efmertová, CSc.

Předložena LS 2020/2021, 345 s.

Konstatujme hned v úvodu, že zvolené téma práce je bezpochyby nejen relevantní, ale také badatelsky i ze širšího sociokulturního hlediska závažné. Masarykova akademie práce (MAP) byla významnou součástí celkového výzkumně-organizačního úsilí ČSR v meziválečném období, jež organicky propojovalo samotnou badatelskou, ať už vědeckou či technickou činnost se sociálními a politickými snahami republiky (viz např. také Masarykova liga proti tuberkulóze, ale i Masarykova letecká liga). Jestliže Mgr. Ing. Holeček hned v úvodu své disertace konstatuje, že MAP „bylo dosud věnováno překvapivě málo pozornosti“ (s. 1) reflektuje tím badatelskou a politickou podmíněnost studia celé výzkumně-organizační aktivity První československé republiky od doby její existence. Ve 20. a 30. letech 20. století byla její reflexe řečeno sociologicky aktéřská, byla součástí jejího budování, a proto také spíše prakticistně zaměřená. V následujícím období, jak za protektorátu, tak (pro nás zejména) po roce 1948 byla opomíjena až dehonestována, což výrazně ztěžovalo možnost jejího seriózního, odpovědného studia.

Ze širokého komplexu činnosti MAP se autor disertace – nikoli samozřejmě překvapivě – zaměřil na činnost jejího IV. odboru, tedy sekce strojní a elektrotechnické. Pro svoji analýzu činnosti tohoto odboru si položil čtyři zcela relevantní badatelské otázky (viz s. 3) na něž také svým výzkumem odpověděl.

- Jaké vědeckotechnické otázky byly v době první republiky pokládány za důležité?   - Jaké vědecké a pracovní úkoly řešil IV. odbor Masarykovy akademie práce, s jakými institucemi spolupracoval a jak ovlivňoval politické, technologické a společenské dění v republice?   - Jak se Masarykova akademie práce podílela na rozvoji a úpravě středoškolského a vysokoškolského technického vzdělávání?

- Jak podporovala rozvoj technické vzdělanosti a inteligence (viz komise pro demokratizaci vzdělání, podpora zahraničních cest technických odborníků do zahraničí pro jejich další profesní rozvoj, získání zkušeností, dovedností, atd...)?

Jistěže tyto otázky nevyčerpávají celou škálu jak aktivit MAP, tak zejména dosahu její činnosti zprostředkovaného osobními kontakty jejích členů, odrazem její činnosti v praktické politice, či jejím kulturním vlivem obsahujícím i svou mentalitní složku – proč název **Masarykova** akademie práce?, stejně jako další instituce, jež ve svém pojmenování měly presidentovo jméno (Masarykovy domovy /dnes Thomayerova nemocnice/, Masarykovy ženské domovy, o četných školách nemluvě...).

Disertace má strukturu, odpovídající jak formálním nárokům kladeným na disertační práci, tak i badatelským potřebám zvoleného tématu. V úvodní části autor charakterizuje metodologii a metodiku svého přístupu, poté se zaměřuje na MAP jako organizaci, na její strukturu, osobnosti, které ji reprezentují a nakonec popisuje a analyzuje systém vědeckého řízení práce, jak jej odborníci angažovaní v MAP chápali. Text této části disertace přináší precizní biografické portréty jednotlivých osobností, zvláštní pozornost přitom věnuje ženám, které se na činnosti MAP tím či oním způsobem podílely a které „svým úsilím, cílevědomostí a pílí přispěly k rozvoji svých oborů a ukázaly tak světu, že nejenom muži, ale i ženy jsou schopny uspět na poli vědy a techniky. Vzdělané ženy získaly právo uplatnění v řadě oborů, které tak pomohly rozvinout.“ (s.52). Ve třetí části práce se již Mgr. Ing. Holeček zaměřuje na vlastní meritum své práce, tedy na IV. odbor, jeho vnitřní organizaci, finanční možnosti, personální obsazení, podrobně se zabývá jeho odbornými komisemi a samozřejmě samotnou vědeckou a publikační činností. Činností devatenácti komisí, jež ve IV. odboru během doby jeho činnosti působily, se zabývá v samostatných kapitolách, čímž vytváří plastický a přehledný obraz práce odboru – a čtenáře upoutává širě aktivit, jdoucí od ryze technické problematiky (např. Komise pro výzkum obráběcích strojů, činná 1924 - 1926) až po zájem o dopravu či technické vzdělávání, propagaci a ž k tématům dnes označovaných za ekologické, jako je problém hluku (Komise pro řešení otázky hluku v Praze, 1937 - 1940), či znečištění ovzduší (Komise kouřová 1924 - 1939) nebo Komise pro studium a využití větrné energie (působila v letech 1946 – 1947).

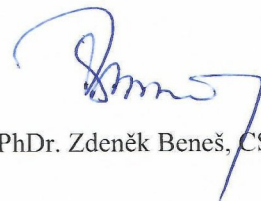
Práce přináší snad všechny dostupné informace o činnosti IV. odboru, je označitelná až za „detailistickou“, což není myšleno jako výtka, neboť jde o informace jinak namnoze těžko dostupné a hlavně zde soustředěné do uceleného a jednotného obrazu. Na tomto místě je proto třeba zdůraznit a ocenit autorovu heuristickou pečlivost, díky níž je jeho disertace stává nepominutelnou informační příručkou k danému tématu. Navíc jsou Holečkovy soudy zdůvodněné, opírající se jak o dosavadní bádání, tak o vlastní výzkumy a pro čtenáře jsou dokumentovány obsáhlým poznámkovým aparátem. Práci vhodně doplňuje hojná obrazová dokumentace umístěná přímo do textu (portréty jednotlivých osobností, dokumentární fotografie z pořádaných konferencí a setkání, obálky časopisů, technických nákrešů atp.). Cennou je i závěrečná příloha uvádějící sice „jen“ výběrovou, ale přesto značně obsáhlou (uvádí 237 položek) bibliografii publikací vydaných MAP či publikací o ní.

Nelze ani pominout, že práce je – přes již zmíněné velké množství detailních informací, jež by mohly čtenáře nakonec unavovat – psána čtivě. Její struktura je logická a přehledná a tak umožňuje i rychlou orientaci při vyhledávání jednotlivých údajů.

Jistěže najdeme v textu jisté nepřesnosti, které historik nutně zaznamená (např. nelze mluvit o versailleské smlouvě, když tak smlouvách, anebo přesněji, vzhledem ke kontextu, v němž V. Holeček o mírových smlouvách uzavírajících I. sv. válku mluví, o Versailleském systému), ale to jsou takové detaily, že je lze při posuzování vlastního merita práce s lehkým srdcem přehlédnout. Avšak pro případnou publikaci disertace (za níž se přimlouvám) by bylo vhodné je opravit.

Závěrem mohu tak konstatovat, že Mgr. Ing. Vít Holeček předložil disertační práci, která splňuje všechny nároky kladené na tento typ prací, která zpracovává dosud neprávem opomíjené téma nejen z pohledu organizačně-technického, ale také se zřetelem na politické, vzdělanostní, sociální a dokonce i ekologické souvislosti činnosti Masarykovy akademie práce. Bez rozpaků je tak možné ji doporučit k obhajobě.

prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.

Praha 2. června 2021